

«Затверджую»

Голова Вченої ради
архітектурного факультету

Декан

Олександр КАЩЕНКО

ПРОГРАМА
ФАХОВИХ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ
при вступі на навчання для здобуття
освітньо-наукового рівня підготовки доктора філософії
за спеціальністю G17 «Архітектура та містобудування»

Затверджено на засіданні
Вченої ради
архітектурного факультету,
протокол №9
від «24» березня 2025 р.

ПЕРЕДМОВА

РОЗРОБЛЕНО:

робочою групою Київського національного університету будівництва і архітектури

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

Кащенко Олександр Володимирович, доктор технічних наук, професор, декан архітектурного факультету Київського національного університету будівництва і архітектури;

Ковальська Гелена Леонідівна доктор архітектури, професор, завідувач кафедри теорії архітектури і архітектурного проектування Київського національного університету будівництва і архітектури;

Товбич Валерій Васильович, доктор архітектури, професор, завідувач кафедри інформаційних технологій в архітектурі Київського національного університету будівництва і архітектури;

Тімохін Віктор Олександрович, доктор архітектури, професор, завідувач кафедри дизайну архітектурного середовища Київського національного університету будівництва і архітектури;

Шебек Надія Миколаївна, доктор архітектури, професор, завідувач кафедри містобудування Київського національного університету будівництва і архітектури;

Яценко Віктор Олександрович, доктор архітектури, професор, завідувач кафедри ландшафтної туристично-рекреаційної архітектури Київського національного університету будівництва і архітектури;

Слепцов Олег Семенович, доктор архітектури, професор, завідувач кафедри основ архітектури та архітектурного проектування Київського національного університету будівництва і архітектури.

Кравченко Ірина Леонідівна, доктор архітектури, професор, професор кафедри теорії архітектури і архітектурного проектування, гарант освітньо-наукової програми підготовки здобувачів вищої освіти на третьому освітньо-науковому рівні за спеціальністю G17 «Архітектура та містобудування».

Програма фахових вступних випробувань при прийомі до навчання на третьому освітньо-науковому рівні «Доктор філософії» зі спеціальності G17 «Архітектура та містобудування» складена у відповідності до Закону України «Про вищу освіту» від 01.07.2014 №1556-VII, Постанови Кабінету

Міністрів України «Про затвердження Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах)» від 23.03.2016 р. № 261.

ОСНОВНІ ВИМОГИ

Програма фахових вступних випробувань розрахована на осіб, які мають освітньо-кваліфікаційний рівень магістра і вступають на навчання для здобуття освітньо-наукового ступеня «доктор філософії» зі спеціальності G17 «Архітектура та містобудування». Програма складена в обсязі навчальних програм освітнього рівня магістра відповідної спеціальності для закладів вищої освіти.

Мета фахового вступного випробування полягає у комплексній перевірці теоретичних і практичних знань, отриманих здобувачами в результаті вивчення фахових дисциплін, передбачених освітньо-науковою програмою підготовки магістрів та оцінці відповідності цих знань вимогам до навчання за третім освітньо-науковим рівнем «Доктор філософії» зі спеціальності G17 «Архітектура та містобудування»

Фахове вступне випробування складається з двох частин:

- 1. ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА**
- 2. ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА**

ТЕОРЕТИЧНА ЧАСТИНА випробування проводиться в письмовій формі. При виконанні пропонується дати письмові відповіді на три запитання із переліку тем навчального матеріалу.

Тривалість теоретичної частини фахового вступного випробування складає дві астрономічні години.

Теми навчального матеріалу, який виноситься на випробування

АРХІТЕКТУРА БУДІВЕЛЬ І СПОРУД

Основи теорії та історії архітектури

- Архітектура і суспільство. Соціальні задачі та проблеми архітектури. Архітектура і людина. Роль архітектури в процесах життєдіяльності людини. Функціональні основи архітектури.
- Основні напрямки архітектурної діяльності. Архітектурна наука.

Архітектурне проектування. Архітектурне виховання та освіта.

3. Новаторство і традиції в архітектурі. Роль національних традицій в розвитку архітектури, історичне і надісторичне в архітектурі, національне та інтернаціональне в архітектурі.

4. Основні категорії та закономірності архітектурної композиції, їх особливості на сучасному етапі. Поняття пропорції, ритму, масштабу та інших засобів композиції.

5. Середовищний підхід в архітектурному проектуванні та розвиток уявлень про ансамбль. Поняття середовищного контексту.

6. Проблеми реконструкції та реновації історичного середовища, охорони, реставрації та використання пам'яток культурної спадщини.

7. Періодизація історії архітектури та її методологічні принципи. Класифікаційні ознаки «архітектурної епохи», їх основні характеристики.

8. Архітектура Давнього Єгипту.

9. Особливості архітектури еллінської та елліністичної Греції. Елліністично-римська архітектура. Основні естетичні принципи архітектури Стародавньої Греції і Риму.

10. Архітектура античних міст північного Причорномор'я.

11. Архітектура країн Східної Європи та Передньої Азії. Архітектура Візантії. Архітектура Вірменії, Грузії, Азербайджану.

12. Архітектура Стародавньої Русі (X—XII ст.).

13. Архітектура стародавнього Києва (X-XII ст.)

14. Архітектура країн Західної Європи V—XIV ст. Романська архітектура. Готична архітектура.

15. Архітектура епохи Відродження. Італійський Ренесанс (XV—XVI ст.). Провідні майстри, основні твори.

16. Архітектура Подніпров'я та Галицько-Волинських земель XII-XIII ст. Архітектура Західної України XIV – XVII ст.

17. Архітектура бароко. Провідні майстри, основні твори.

18. Архітектура українсько бароко (друга половина XVII – перша половина XVIII ст.). Провідні майстри, основні твори.

19. Архітектура класицизму та ампіру. Провідні майстри, основні твори.

20. Світова архітектура другої половини XIX — початку XX століття. Раціоналістичні напрямки розвитку архітектури (англійська, французька та «чиказька» школи): Архітектура епохи модерну. Провідні майстри, основні твори.

21. Світова архітектура першої чверті XX ст. Раціоналістичний рух. Експресіонізм, італійський футуризм, голландський неопластицизм. Вплив Першої світової війни на архітектуру.

22. Функціоналізм та конструктивізм: СРСР, Західна Європа. Група «De

Stijl», «Bauhaus». Принципи «Афінської хартії»

23. Світова архітектура 30-40х рр. Перехід від конструктивізму до традиціоналізму.

24. Архітектура 1940-1950-х рр. Повоєнна перебудова та відновлення міст Західної Європи. Розвиток теорії містобудування. Нові конструкції та форми: оболонки, вантові та стрижневі конструкції. Напрямки і стилі повоєнної доби. Нові конструктивні рішення. Провідні архітектори та споруди.

25. Архітектура 1950-1980-х рр. Постмодернізм, хай-тек в архітектурі США та Західній Європі. Провідні архітектори та споруди.

26. Архітектура України радянського періоду (1917 – 1991 рр.).

27. Типізація та індустріалізація в СРСР та Україні. Методи типового проектування.

Функціонально-технологічні основи формування просторового середовища

28. Містобудівні проблеми проектування і будівництва житлово-громадських будівель. Основні типи житлових, культурно-побутових будівель, громадських центрів та їх місце в містобудівній структурі.

29. Проблеми архітектурно-художньої композиції житлових і громадських будівель. Особливості прийомів і засобів архітектурної композиції житлових і громадських будівель.

30. Задачі реконструкції історичних міст і районів. Охорона та використання пам'яток культурної спадщини.

31. Художньо-композиційні питання планування і забудови територій. Архітектурно-планувальна єдність забудови. Створення ансамблів.

32. Функціональне призначення будівель як основа архітектурно-планувальної композиції. Монофункціональні (спеціалізовані) і багатофункціональні будівлі і комплекси.

33. Функціональне зонування будівель і громадських центрів та основні схеми взаємозв'язку групи та окремих приміщень. Комунікації.

34. Вплив функціональних і технологічних процесів на формування внутрішнього простору приміщень.

35. Визначення функціональних частин і габаритів приміщень. Вплив фізичних і психологічних факторів. Робоча та корисна площа приміщень в будівлях.

Фізико-технічні основи проектування будівель і споруд

36. Врахування природно-кліматичних районів та їх характеристика. Основи проектування в сейсмічних районах, районах з просадочними ґрунтами.

37. Вплив природно-кліматичних умов на об'ємно-планувальні і конструктивні рішення будівель і споруд. Будівельна кліматологія, її задачі і методи.
38. Природна і штучна освітленість будівель, сонцезахисті прилади, інсоляція приміщень, наскрізне провітрювання приміщень.
39. Будівельна фізика і акустика. Захист будівель від несприятливих впливів навколишнього середовища. Архітектурні і конструктивні засоби боротьби з несприятливими впливами навколишнього середовища,
40. Архітектурна організація штучного середовища. Внутрішній простір житлових і громадських будівель. Роль кольору і світла в інтер'єрах. Естетичні проблеми створення інтер'єру.
41. Конструктивні системи, які застосовуються при будівництві житлових і громадських будівель. Загальна характеристика конструктивних систем.
42. Рішення основних елементів будівель з крупнорозмірних елементів. Будівлі з об'ємних елементів. Будівлі з монолітного бетону і місцевих матеріалів. Принципи вибору типу конструкцій, будівельних і опоряджувальних матеріалів.

Наукові основи проектування будівель і споруд

43. Наукові основи і методика проектування будівель. Комплексне врахування функціонально-технологічних, конструктивно-технічних, архітектурно-художніх і економічних вимог.
44. Об'ємно-планувальні і конструктивні рішення житлових і громадських будівель. Види об'ємно-планувальних рішень та їх зв'язок з функціональним призначенням будівель і їх конструктивними рішеннями.
45. Значення модульної системи в індустріалізації будівництва. Стандартизація, типізація та уніфікація в будівництві. Основні напрямки типізації житлових і громадських будівель. «Закрита» і «відкрита» системи.
46. Система нормативних документів для будівництва в Україні.
47. Класифікація житлових і громадських будівель. Склад приміщень в залежності від призначення будівлі. Сучасні вимоги до проектування житлових і громадських будівель.
48. Техніко-економічні характеристики об'ємно-планувальних і конструктивних рішень житлових і громадських будівель.
49. Типи квартир масового житла. Вибір типів квартир в залежності від демографічного складу сімей. Сучасні вимоги до проектування квартир. Основні прийоми планування квартир.
50. Зонування приміщень в квартирі. Житлова і допоміжна площа квартири.
51. Класифікація підприємств. Принципи формування генеральних планів виробничих зон. Основні вимоги до вибору типів будівель: технологічні,

санітарно-технічні, гігієнічні, архітектурно-планувальні, економічні.

52. Функціональне призначення і класифікація інженерних споруд і відкритого технологічного обладнання. Принципи архітектурно-планувальних рішень інженерних споруд.

53. Інженерні споруди і відкрите технологічне обладнання в архітектурній композиції промислових виробництв та житлової забудови.

54. Основні напрямки підвищення енергоефективності будівель і споруд.

МІСТОБУДУВАННЯ ТА ЛАНДШАФТНА АРХІТЕКТУРА

1. Процеси урбанізації в сучасних соціально-економічних умовах.
2. Мета та завдання регіонального планування в сучасних соціально-економічних умовах України.
3. Соціально-економічні проблеми містобудування.
4. Система громадських центрів міста
5. Культурологічні проблеми містобудування.
6. Класифікація пам'яток архітектури, містобудування, історії, садово-паркових ансамблів.
7. Типологія об'єктів містобудівного проектування.
8. Охорона та збереження природних та ландшафтних приміських зон.
9. Формування архітектурного середовища міста.
10. Містобудівні вимоги щодо оцінки та розміщення промислових територій. Основні принципи їх планування та забудови.
11. Планування та забудова житлових районів. Загальні принципи планування та забудови. Вимоги до раціонального використання територій.
12. Принципи реконструкції основних структурних елементів міста.
13. Різновиди, форми і системи розселення.
14. Принципи функціонального зонування території міста. Основні функціональні зони міста та їх значення в структурі міста.
15. Принципи організації зелених насаджень житлових та виробничих районів міста, парків та скверів, громадських центрів, транспортних магістралей, бульварів, набережних та інших елементів міста.
16. Об'єкти регіонального планування.
17. Система озеленення міста. Озеленення міст різного розміру та значення, вплив природно-кліматичних умов на озеленення населених міст.
18. Генеральна схема планування території України та її значення в розвитку регіонального планування.
19. Організація транспортної мережі міста. Класифікація вулично-дорожньої мережі міста та видів транспорту.
20. Класифікація основних типів курортів, зон відпочинку та туризму.

21. Формування планувальної структури міста.
22. Формування систем населених міст.

ПРАКТИЧНА ЧАСТИНА (творчий конкурс) - клаузура на задану тему, яка виконується на одному аркуші формату А-1.

Техніка виконання - ручна графіка з використанням різноманітних матеріалів і засобів за вибором вступника: графітного олівця, туші, кольорових олівців, маркерів, акварелі і т. п.

Тривалість практичної частини - 6 астрономічних годин.

Вступне випробування має на меті розкрити творчі навички та вміння абітурієнтів у процесі виконання самостійного конкретно поставленого завдання.

Клаузура скерована на створення концепції архітектурного образу об'єкту з відповідним науковим обґрунтуванням об'ємно-просторового і архітектурно-планувального вирішення.

Теми творчих завдань оголошуються в день їх проведення. При цьому зазначається обсяг і перелік завдання.

Завдання: на основі виданого завдання і вихідних даних (конкретного варіанту ситуаційної схеми ділянки) запроектувати будівлю з урахуванням характеру ділянки, прилеглої забудови, відповідним складом функціональних груп приміщень та аналітичними схемами, що відображають наукове обґрунтування обраного рішення.

Мінімальний обов'язковий склад проекту-клаузури:

1. Схема генерального плану ділянки
2. Плани поверхів
3. Фасади (не менше двох)
4. Розріз будинку (один розріз через сходи)
5. Перспективне зображення
6. Аналітичні схеми.

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Результати фахового вступного випробування оцінюються за 100-бальною шкалою. За результатами фахового вступного випробування виводиться сумарна кількість балів, на підставі якої фахова атестаційна комісія приймає рішення про участь у конкурсі та рекомендацію для зарахування до аспірантури.

Розподіл балів при оцінюванні випробування

№ п/п	Складова випробування	Кількість балів	Сума балів:
1	Теоретична частина	40	100
2	Практична частина	40	
3	Реферат - обґрунтування теми наукового дослідження	10	
4	Наявність друкованих праць (статті у фахових наукових збірниках, тези науково-практичних конференцій тощо)	10	

Відповідність підсумкових рейтингових оцінок у відсотках оцінкам за національною шкалою та шкалою ECTS

Відсотки підсумкової оцінки	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	Пояснення
90-100	Відмінно	A	Зараховано. Контрольні заходи виконані лише з незначною кількістю помилок.
82-89	Добре	B	Зараховано. Контрольні заходи виконані вище середнього рівня з кількома помилками.
75-81		C	Зараховано. Контрольні заходи виконані вірно з певною кількістю суттєвих помилок.
67-74		D	Зараховано. Контрольні заходи виконані непогано, але зі значною кількістю недоліків.
60-66	Задовільно	E	Зараховано. Виконання контрольних заходів задовольняє мінімальним критеріям.
35-59 1-34	Незадовільно	FX F	Не зараховано. Зазначений рівень є недостатнім. Абітурієнт не допускається до подальшої участі в конкурсі

Список рекомендованої літератури

1. Lynch, Kevin (1981). *A Theory of Good City Form*. MIT Press (MA). 524 p.
2. Frampton, K. (2007) *Modern Architecture: A Critical History (World of Art)*. Thames & Hudson, London, 295 p.
4. Тимохин В. А. Территориальный рост и планировочное развитие горда. К.: Будівельник, 1989. 103 с.
5. Стародубцева Л. С. Архитектура постмодернізму. К.: Спалах, 1998. 208 с.
6. Тимохин В. О. Критика сучасних архітектурних теорій: Конспект лекцій. К.: КНУБА, 2008. 44 с.
7. Білоконь Ю. М. Проблеми містобудівного розвитку територій. Навч. посібник. Арх.спеціальність «Містобудування». – К.: Укрархбудінформ, 2001.
8. Білоконь Ю. М. Регіональне планування (сутність та значення). Навч. посібник. Арх. спеціальність «Містобудування». – К.: Укрархбудінформ, 2001.
9. Білоконь Ю. М. Типологія містобудівних об'єктів. Навч. посібник. Арх. спеціальність «Містобудування». – К.: Укрархбудінформ, 2001.
10. Петришин Г. П., Іваночко У. І., Ідак Ю. В. та ін. Історичні архітектурно-містобудівні комплекси. Наукові методи дослідження: Навчальний посібник / За ред. Г. П. Петришин. – Львів: Видавництво Львівської політехніки, 2006. – 212 с.
11. Білоконь Ю. М. Управління розвитком територій. Планувальні аспекти. Наукове видання. – К.: Укрархбудінформ, 2002.
12. Lynch, Kevin (1960). *The Image of the City*. The MIT Press. ISBN 0-262-62001-4. 194 p.
13. Lynch, Kevin (1981). *A Theory of Good City Form*. MIT Press. ISBN 0-262-12085-2. (2nd ed. *Good City Form* 1984). 524 p.
14. Тимохин В. О. Архитектура міського розвитку. 7 книг з теорії містобудування. – К.: КНУБіА, 2008. – 629 с., 158 іл.
15. Шебек Н. М. Гармонізація планувального розвитку міста. – К.: Основа, 2008. – 216 с.
16. Білоконь Ю.М., Фомін І.О. Наука і творчість в архітектурі. – Київ: Логос, 2006.
17. Day, C. (2014). *Places of the Soul: Architecture and environmental design as a healing art* (3rd ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315662138>. 310 p.
20. Кушниренко М.М. Исторические этапы развития городов Украины: Учебное пособие. – К.: Логос, 2013. – 196 с. Кушниренко М. М. Передпроектний аналіз в містобудуванні. – Київ, Віпол, 1986.–169 с.
21. Simonds, J. O., & Starke, B. (2013). *Landscape architecture: A manual of environmental planning and design* (5th ed.). McGraw-Hill. 430 p.
23. Norberg-Schulz Chr. *Genius loci: paysage, ambiance, architecture* / Chr.

- Norberg-Schulz. – Sprimont: Mardaga, 1997. – 213 p.
24. Rossi A. The Architecture of the City / A. Rossi. – Cambridge: The MIT Press, 1982. – 203 p.
25. Tuan Yi-Fu. Topophilia: a study of environmental perception, attitudes, and values / Yi-Fu Tuan. – Englewood Cliffs, N.J.: Prentice-Hall, 1974. – 248 p.
27. Архітектурна типологія громадських будинків і споруд. Підручник/ [Л.М.Ковальський, А.Ю.Дмитренко, В.М.Лях та ін.]; за заг. ред. докт. арх., проф. Л.М.Ковальського, канд. техн. наук, доцента А.Ю. Дмитренка.-К.:ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2017.-481 с.
28. Габрель М. М. Просторова організація містобудівних систем. Київ: А.С.С., 2004. 400 с.
29. Демин Н. М. Управление развитием градостроительных систем. Киев: Будівельник, 1991. 184 с.
30. Сурмин Ю. П. Теория систем и системный анализ: учеб. пособие для вузов. Киев: МАУП, 2003. 368 с.
31. Лаврик Г.І. Основи системного аналізу в архітектурних дослідженнях і проектуванні – К. Будівельник, 1989, - 107с.
32. Фомін І.О. Основи теорії містобудування. – К.: Наукова думка, 1997. – 187с.
33. Ежов В. И., Ежов С. В., Ежов Д. В. Архитектура общественных зданий и комплексов. Киев: Выстка, 2006. 380 с.
35. Товбич В.В.Законодавче забезпечення архітектурно-проектної справи. Навчальний посібник // Київ, КНУБА, 2010.-261 с.
36. Ландшафтно-рекреаційне планування природно-заповідних територій / Т.Панченко.– К.: Логос, 2015. – 175 с.
37. Туристичне середовище: архітектура, природа, інфраструктура / Т.Ф.Панченко. – К.: Логос, 2009. – 176 с.
38. Ландшафтная архитектура. Краткий справочник / Под ре. И.Д.Родичкина. – К.: Будівельник, 1990. – 335 с.
39. Містобудування. Довідник проектувальника / За ред. Т.Ф.Панченко. – К.: Укрархбудінформ, 2006. – 192 с.